Anlaşma ağları ve yatırımların korunması

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Vergi anlaşmaları ve bölgesel holding şirketi

Bir bölgesel genel merkez çoğu zaman bölgedeki faaliyet şirketlerinin paylarını elinde tutar. Bu durumda temettüler, faizler, gayrimaddi hak bedelleri ve hizmet ücretleri bu şirketlerden Singapur'a akar. Bu ödemelerin her biri kaynak ülkede stopaja (kaynakta kesinti vergisine) tabi olabilir. Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları bu vergileri düşürür ve vergilendirme yetkisini iki devlet arasında paylaştırır. Singapur, daha büyük ASEAN komşularının tamamı dahil yaklaşık 100 ülke ve bölgeyle bu türden anlaşmalar, sınırlı anlaşmalar ve bilgi değişimi düzenlemeleri yapmıştır.[1] Bir diplomasi aracı olarak vergi anlaşması ağı F.IV. Bölüm'de anlatılır.

Anlaşma ağı uzun yıllar boyunca basit bir yapıyı destekledi. Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri veya Japonya'dan bir grup, Singapur'da bir holding şirketi kurardı. Bu şirket Endonezya, Malezya, Tayland veya Vietnam'daki faaliyet şirketlerinin paylarını edinirdi. Temettüler indirimli anlaşma oranlarıyla Singapur'a akar ve orada yurt dışı kaynaklı gelire ilişkin kurallar uyarınca vergiden muaf tutulurdu. Singapur'dan bölgeye yeniden yatırılabilir veya ana şirkete

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

ödenebilirlerdi. Singapur şirketinin gerçek işlevleri, personeli ve karar alma süreçleri bulunduğunda bu yapı meşruydu. Singapur şirketi yalnızca anlaşma avantajlarından yararlanmak için araya konmuş paravan bir şirket olduğunda ise tartışmalı hâle geldi.

Çok Taraflı Sözleşme ve temel amaç testi

OECD ile G20'nin matrah aşındırma ve kâr aktarımı (BEPS) konusundaki çalışmaları ikinci tür yapıları sınırladı. Matrah Aşındırma ve Kâr Aktarımını Önlemeye Yönelik Vergi Anlaşmalarıyla İlgili Tedbirlerin Uygulanması için Çok Taraflı Sözleşme, 7 Haziran 2017'de Paris'te imzalandı ve 1 Temmuz 2018'de yürürlüğe girdi. Singapur için 1 Nisan 2019'da yürürlüğe girdi.[2] Sözleşme, taraflarının kapsama giren vergi anlaşmalarını değiştirir. Temel kötüye kullanmayı önleme hükmü olan temel amaç testi, anlaşma avantajlarının elde edilmesi bir düzenlemenin temel amaçlarından biri olduğunda bu avantajları reddeder. Avantajların tanınması anlaşmanın konusu ve amacıyla uyumlu olacaksa bu sonuç doğmaz.[3]

Bölgesel yapılar açısından bunun sonucu, ekonomik varlığın (substance) vazgeçilmez hâle gelmesidir. Singapur'da yerleşik kendi yöneticilerine sahip olan, kararlarını orada alan, personel istihdam eden ve yatırımlarının risklerini üstlenen bir Singapur holding şirketi genellikle testi karşılar. Yalnızca pay tutan ve temettüleri aktaran bir şirket ise grubu kaynak devletin vergi makamlarının itirazlarına açık bırakır. Birçok ASEAN vergi idaresi bu tür vakalarda daha kararlı davranmaya başladı. Böylece genel merkez modeli ile anlaşma ağı birbirini güçlendirir. Vergi avantajları, Singapur'a gerçek işlevler yerleştiren gruplara açıktır ve teşvik programlarının politika hedefi de tam olarak budur.

Yatırım anlaşmaları

Vergi anlaşmaları çifte vergilendirmeye karşı koruma sağlar. Yatırım anlaşmaları ise ev sahibi devletin kendi eylemlerine karşı korur: tazminatsız kamulaştırma, ayrımcılık, haksız muamele ve fon transferine getirilen kısıtlamalar. Bu anlaşmaların çoğu, yatırımcıya ev sahibi devlete karşı uluslararası bir hakem heyeti önünde dava

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

açma hakkı tanır. Singapur birçok devletle ikili yatırım anlaşmaları yapmıştır. Serbest ticaret anlaşmaları da çoğu zaman yatırım bölümleri içerir. Bölge içinde 2009 tarihli ASEAN Kapsamlı Yatırım Anlaşması (ASEAN Comprehensive Investment Agreement), üye devletlerin yatırımcıları için serbestleştirme taahhütlerini yatırımların korunması ve yatırımcı–devlet tahkimiyle birleştirir.[4]

Singapur'da kurulmuş ve orada önemli ticari faaliyetleri bulunan bir şirket, bu belgeler kapsamında genellikle Singapurlu yatırımcı sayılır. Bu nedenle bölgede daha zayıf anlaşma ağlarına sahip ülkelerden gelen gruplar, bölgesel yatırımlarını kısmen koruma amacıyla Singapur holding şirketlerinin çatısı altına yerleştirmiştir. Yeniden yapılandırma bir uyuşmazlığın öngörülebilir hâle gelmesinden sonra gerçekleştiğinde, anlaşma uyarınca kurulan hakem heyetleri bu yapıları yakından inceler. Bu nedenle koruma, yatırım anında planlanmalı ve gerçek bir ticari kararın parçası olarak belgelenmelidir.

Bölgedeki birçok devlet anlaşma taahhütlerini yeniden gözden geçirdi. Endonezya 2014'te ikili yatırım anlaşmalarını yenileme zamanı geldikçe sona ermeye bırakacağını duyurdu.[5] Daha sonra kendi modeline dayanan, aralarında Singapur ile yapılanın da bulunduğu yeni anlaşmalar müzakere etti.[6] Yeni kuşak anlaşmalar, yatırımcı ve yatırım kavramlarını daha dar tanımlar, adil ve hakkaniyete uygun muamele standardını sınırlar ve düzenleme için daha geniş bir alan bırakır. Eski bir anlaşmaya dayanan yatırımcılar, anlaşmanın hâlâ yürürlükte olup olmadığını kontrol etmelidir. Sona ermeden önce yapılan yatırımların bir devam (sunset) şartıyla hâlâ korunup korunmadığını da incelemeleri gerekir.

Yatırım tahkiminde tahkim yeri olarak Singapur

Singapur, yatırım uyuşmazlıklarının karara bağlandığı yerlerden biridir. 1 Temmuz 1991'de kurulan Singapur Uluslararası Tahkim Merkezi (SIAC), ilk Yatırım Tahkim Kuralları'nı (Investment Arbitration Rules) 1 Ocak 2017'den geçerli olmak üzere yayımladı. Genel kurallarının yedinci baskısı olan SIAC Kuralları 2025 ise 1 Ocak 2025'ten beri uygulanmaktadır.[7] Merkezin genel rolü F.II. Bölüm'de incelenir.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Singapur mahkemelerinin yatırım tahkimindeki rolünün en bilinen örneği, Makaolu bir şirket ile Laos arasındaki uyuşmazlıktır. Yatırımcı Sanum Investments, Çin ile Laos arasındaki anlaşmaya dayanarak tahkim yeri Singapur olan bir hakem heyeti önünde talepte bulundu. İstinaf Mahkemesi (Court of Appeal) Eylül 2016'da, anlaşmanın kapsadığı toprakların egemenlikle birlikte değişmesi kuralı (moving treaty frontier rule) uyarınca anlaşmanın, Çin'in egemenliği yeniden üstlenmesinin ardından Makao'yu da kapsadığına hükmetti. Hakem heyetinin yatırımcının talepleri hakkında yetkili olduğu sonucuna vardı.[8] Karar, tahkim yeri Singapur olduğunda, Singapur'un taraf olmadığı bir anlaşma söz konusu olsa bile Singapur mahkemelerinin uluslararası kamu hukukunun zor sorularını karara bağlayacağını gösterdi. Bölgedeki yatırımcılar için bu, tahkim yeri olarak Singapur'u cazip kılan unsurlardan biridir.

Mahkeme seçimi ve mahkeme kararlarının icrası

Bölgedeki özel karşı taraflarla yaşanan ticari uyuşmazlıklar, devletlere karşı açılan davalardan daha sıktır. Burada soru, bir mahkeme kararının veya hakem kararının nerede icra edilebileceğidir. Singapur'da verilen hakem kararları, mahkemelerin farklı uygulamalarına tabi olmakla birlikte, New York Sözleşmesi uyarınca diğer üye devletlerde icra edilebilir. Mahkeme kararları ise sınırları daha zor aşar. Singapur, 25 Mart 2015'te imzaladığı ve 2 Haziran 2016'da onayladığı Lahey Mahkeme Seçimi Anlaşmaları Sözleşmesi'ne 1 Ekim 2016'dan itibaren taraf oldu.[9] Başka hiçbir ASEAN devleti bu sözleşmeye katılmadığından, bölgesel sözleşmeler için tahkim daha güvenilir yol olmaya devam eder. F.III. Bölüm, ek seçenekler sunan Singapur Uluslararası Ticaret Mahkemesi'ni (SICC) ve Arabuluculuk Hakkında Singapur Sözleşmesi'ni inceler.

Notlar

1. Inland Revenue Authority of Singapore, "List of DTAs, Limited DTAs and EOI Arrangements" (iras.gov.sg, Erişim tarihi: Kasım 2026): Singapur "around 100 jurisdictions" ile ÇVÖA'lar, sınırlı ÇVÖA'lar ve bilgi değişimi düzenlemeleri imzalamıştır. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

2. Wikipedia, “Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 7 Haziran 2017’de Paris’te imzalandı; 1 Temmuz 2018’de yürürlüğe girdi; Singapur, 1 Nisan 2019’da yürürlüğe giriş tarihiyle taraflar arasında yer alır; taraflar, anlaşmaların kötüye kullanılmasının önlenmesi dahil BEPS paketinin asgari standartlarını karşılamalıdır. ↩
3. Multilateral Instrument, md. 7(1) (temel amaç testi), BEPS 6 No.lu Eylem asgari standardını uygular. ↩
4. ASEAN Comprehensive Investment Agreement, 26 Şubat 2009’da Tayland’ın Cha-am kentinde imzalandı, 29 Mart 2012’de yürürlüğe girdi; 1987 tarihli ASEAN Investment Guarantee Agreement ile 1998 tarihli Framework Agreement on the ASEAN Investment Area’nın yerini aldı. ↩
5. Wikipedia, “Investor–state dispute settlement” (Erişim tarihi: Kasım 2026): “Indonesia plans to let treaties with ISDS clauses lapse when they need renewal”, *The Economist*’in 11 Ekim 2014 tarihli sayısına atıfla. ↩
6. Agreement between the Government of the Republic of Singapore and the Government of the Republic of Indonesia on the Promotion and Protection of Investments, 11 Ekim 2018’de imzalandı, 9 Mart 2021’de yürürlüğe girdi; Endonezya’nın 2016’da feshettiği 2005 tarihli anlaşmanın yerini aldı. ↩
7. Wikipedia, “Singapore International Arbitration Centre” (Erişim tarihi: Kasım 2026): 1 Temmuz 1991’de kuruldu; Yatırım Tahkim Kuralları’nın ilk baskısı 1 Ocak 2017’den itibaren geçerli; SIAC Kuralları’nın 1 Ocak 2025 tarihli 7. baskısı yürürlükte. ↩
8. *Sanum Investments Ltd v Government of the Lao People's Democratic Republic* [2016] SGCA 57 (İstinaf Mahkemesi: Sundaresh Menon CJ, Chao Hick Tin JA, Andrew Phang Boon Leong JA, Judith Prakash JA ve Quentin Loh J; mahkemenin kararı 29 Eylül 2016’da Menon CJ tarafından açıklandı) (elitigation.sg, Erişim tarihi: Kasım 2026): [47]’de “moving treaty frontier” kuralı; [76]’da ÇHC–Laos ikili yatırım anlaşmasının “would extend to Macau upon the PRC resuming sovereignty”; [151]’de “the Tribunal does have

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

subject-matter jurisdiction over the claims brought by Sanum"; [153]'te istinaf başvurularının kabulü. ↩

9. Wikipedia, "Hague Choice of Court Agreements Convention" (Erişim tarihi: Kasım 2026): 30 Haziran 2005'te kabul edildi, 1 Ekim 2015'te yürürlüğe girdi; Singapur 25 Mart 2015'te imzaladı, 2 Haziran 2016'da onayladı, Singapur için yürürlüğe giriş 1 Ekim 2016; Singapur, taraflar arasında yer alan tek ASEAN üye devletidir. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com